

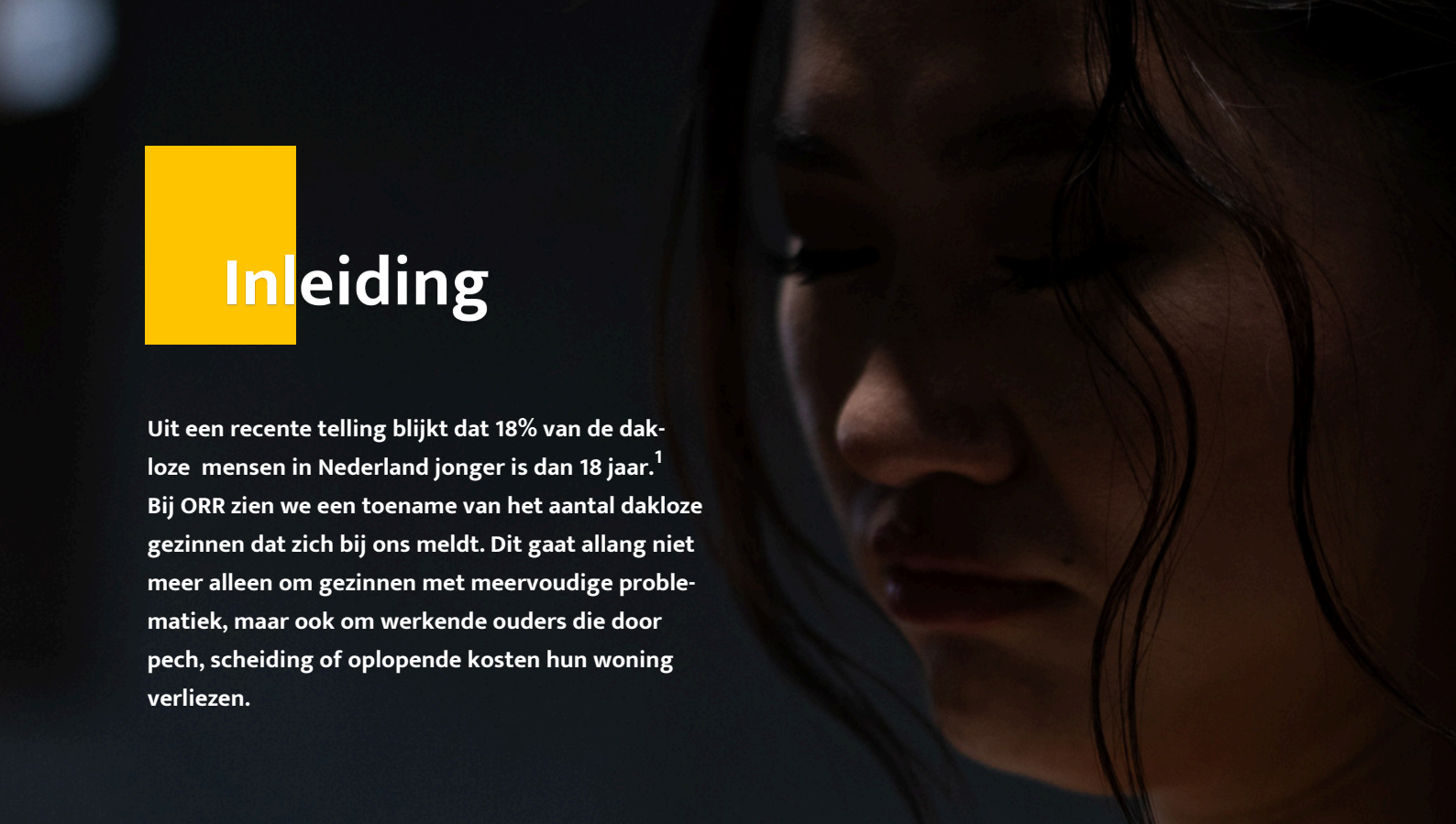

kinderombudsman
rotterdam rijnmond

Thuis *in kinderrechten*

Oproep om kinderrechten centraal te stellen
bij de bescherming van dakloze gezinnen

augustus 2025

Inleiding

Uit een recente telling blijkt dat 18% van de dakloze mensen in Nederland jonger is dan 18 jaar.¹ Bij ORR zien we een toename van het aantal dakloze gezinnen dat zich bij ons meldt. Dit gaat allang niet meer alleen om gezinnen met meervoudige problematiek, maar ook om werkende ouders die door pech, scheiding of oplopende kosten hun woning verliezen.

Deze gezinnen vallen niet onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en komen daardoor niet in aanmerking voor opvang. Zij lopen het risico op straat te belanden. Het 'geen kind op straat'-beleid dat gemeenten hanteren, is bedoeld om zulke situaties te voorkomen. Desondanks raken gezinnen soms toch hun onderdak kwijt.

De Nationale ombudsman en kinderombudsman oordeelden in 2023 dat de overheid bij huisuitzettingen onvoldoende rekening houdt met de rechten van het kind, zoals vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag.² In reactie daarop stelde het kabinet dat het onaanvaardbaar is dat huisuitzettingen kunnen leiden tot dakloosheid van kinderen. Het kabinet benadrukte dat gezinnen altijd ondersteuning moeten krijgen om een duurzame woonoplossing te vinden.³

Bovendien is er een motie aangenomen die stelt dat fatsoenlijke herhuisvesting verplicht is in situaties van (dreigende) dakloosheid waarbij minderjarige kinderen betrokken zijn.⁴

Wat zeggen kinderrechten?

Kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond zet in deze handreiking de kernprincipes van het Kinderrechtenverdrag op een rij, die gelden als kinderen dakloos (dreigen te) worden. Ook doen we een oproep om de naleving van deze rechten in de praktijk beter te waarborgen.

Artikel 27

Ieder kind heeft recht op een veilige woonplek

Kinderen hebben recht op een adequate levensstandaard, waaronder een veilige en duurzame woonplek. Ouders dragen hiervoor de eerste verantwoordelijkheid. Wanneer zij hiertoe niet in staat zijn, rust op de overheid de plicht om ondersteuning te bieden en, zo nodig, passende maatregelen te treffen om dit recht te waarborgen.

[1] Resultaten tweede ETHOS telling: veel verborgen dakloosheid onder vrouwen en kinderen - Kansfonds.

[2] Als de overheid niet thuis geeft | Kinderombudsman.

[3] Brief van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, 4 juli 2023.

[4] Kamerstukken II 2024/25, 29325 nr 181.

Hulp bij duurzame oplossingen

De overheid moet huisuitzettingen zoveel mogelijk voorkomen. Uitzetting mag alleen als dit niet tot dakloosheid leidt, kinder- en mensenrechten worden gewaarborgd en er vooraf passende, duurzame huisvesting beschikbaar is.⁵ De maatschappelijke opvang of opvang binnen het netwerk geldt niet als alternatief, omdat dit niet duurzaam en veilig is.⁶

Bankslapers zijn ook dakloos

Slaapplaatsen op een bank, bijvoorbeeld bij vrienden of familie, bieden doorgaans geen structurele of veilige woonoplossing. Ook zogenoemde ‘bankslapers’ zijn daarom dakloos. Dergelijke situaties voldoen niet om het recht op een adequate levensstandaard te verwezenlijken.

Focus op de overheid

De overheid heeft de plicht om kinderrechten na te leven. Het gebruik van termen als ‘zelfredzaamheid’ om gezinnen van opvang uit te sluiten, legt de focus op de verkeerde partij. De overheid moet het recht op een adequate levensstandaard verwezenlijken.

Artikel 3

Het belang van het kind hoort voorop te staan

Elke beslissing die kinderen raakt, vereist een zorgvuldige belangenafweging. De belangen van het kind moeten inzichtelijk worden gemaakt en vervolgens zorgvuldig worden afgewogen tegen andere belangen die spelen. Daarbij horen de belangen van het kind een ‘eerste overweging’ te zijn. Dit betekent niet dat het belang van het kind absolute voorrang boven andere belangen heeft. Wel is het zo dat “in geval van conflict van belangen, het belang van het kind als regel de doorslag behoort te geven”.⁷

Dit vereist een concrete belangenafweging, zoals meermaals is bepaald door de rechter en beschreven in het stappenplan van de Nationale Kinderombudsman.⁸ Een belangenafweging is meer dan factoren opsommen.

Artikel 12

Kinderen hebben recht op een eigen mening

Kinderen hebben het recht om hun mening te geven over zaken die hen aangaan, vóórdat er een beslissing wordt genomen. Die mening moet worden meegenomen in de belangenafweging. Ook moet met kinderen gedeeld worden wat er met hun mening is gedaan. Dit recht is niet afhankelijk van de leeftijd van kinderen.⁹

Artikel 9 en 16

Kinderen mogen niet tegen hun wil van hun ouders gescheiden worden

Kinderen hebben recht op bescherming van het gezinsleven. Armoede mag nooit de enige reden zijn om een kind van zijn ouders te scheiden. In plaats daarvan moet de overheid gezinnen die met dakloosheid te maken hebben, ondersteunen.¹⁰

Alleen een rechter kan bepalen dat een kind tegen de wil van de ouders wordt gescheiden, en alleen als dat in het belang van het kind is. Met toestemming van de ouders kan een kind tijdelijk elders verblijven. De suggestie aan dakloze ouders om hun kind bij familie onder te brengen en zelf naar de volwas-senenopvang te gaan, kan niet gezien worden als vrijwillige keuze. Deze ouders hebben geen keuze.

[5] Zie noot 3 en 4.

[6] Zie General Comment 7 van het Comité dat toeziet op het Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten: [General Comment No. 7: The right to adequate housing \(Art.11.1\): forced evictions](#) | [Refworld](#).

[7] [Kamerstukken II 1992/93, 22855 \(R1451\)](#), 3, p. 15.

[8] [Het beste besluit voor het kind](#) | [De Kinderombudsman](#).

[9] [General Comment 12 van het VN Kinderrechtencomité](#), “The right of the child to be heard”.

[10] [Zie o.a. EHRM, 16 februari 2016, 72850/14, par. 106 \(Soares de Melo/Portugal\)](#).

Oproep

Kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond roept gemeenten op om deze kinderrechten te respecteren en te waarborgen door:

Erkenning van de problematiek:

Erken dat gezinnen door sociaaleconomische omstandigheden dakloos kunnen worden en dat zij bescherming en ondersteuning van de gemeente nodig hebben. Erken ook de schadelijke gevolgen van dakloosheid voor kinderen.

Aanpassing van het beleid:

Herzie de criteria voor toegang tot opvangvoorzieningen en huisvesting, zodat ook deze gezinnen in aanmerking komen voor (tijdelijke) huisvesting en ondersteuning.

Toepassing van de kinderrechtentoets:

Controleer of elke beslissing voldoet aan de kinderrechten, zoals beschreven in deze handreiking en maak de uitkomsten daarvan kenbaar. We roepen bovendien op om creatief te zijn: bedenk inventieve oplossingen en durf buiten de gebaande paden te treden om het belang van het kind écht voorop te stellen.

0800-0802 (gratis)

www.orr.nl

info@orr.nl

Ombudsman Rotterdam-Rijnmond

Thuis in kinderrechten

versie 19 augustus 2025